

Zdravko Kvržić*

Šole za poklic medicinske sestre v Ljubljani 1923–2022

Nursing schools in Ljubljana from 1923–2022

Izvleček

Šole za poklic medicinske sestre v Ljubljani so se skozi čas ustanovljale za izobraževanje in usposabljanje številnih generacij, ki so se odzvale enemu od najhumanejših poklicev za pomoč zdravim in predvsem ogroženim bolnikom, ki si sami ne bi mogli pomagati pri izvajanju osnovnih življenjskih aktivnosti. Medicinske sestre s svojim strokovnim znanjem in človečnostjo izvajajo zdravstveno nego in druge pomembne strokovne naloge za dobrobit bolnika. Članek pripoveduje o tem, kako se je strokovno razvijalo ter izpopolnjevalo šolanje za poklic medicinske sestre od leta 1923 do leta 2022 v Ljubljani.

Abstract

Over the years, nursing schools in Ljubljana have been established to educate and train the many generations who responded to one of the most humane professions, providing assistance to healthy and in particular vulnerable patients who could not manage on their own. With their expertise and empathy, nurses perform important tasks for the benefit of the patient. The article describes how nursing training developed and improved in Ljubljana from 1923 to 2022.

Ključne besede: medicinska sestra, zdravstvena nega, šole za poklic medicinskih sester v Ljubljani

Key words: nurse, nursing, nursing schools in Ljubljana

Uvod

V prispevku so skozi čas predstavljene šole za poklic medicinske sestre v Ljubljani od leta 1923 do leta 2022. V Ljubljani je delovalo nekaj šol, njihovi programi in vsebine so se strokovno razvijale. Vzporedno s tem so se kompetence medicinskih sester, njihove strokovne naloge in dolžnosti povečevale. V Ljubljani so delovale Šola za sestre pri Zavodu za socialno-higiensko zaščito dece, Šola za

* Zdravko Kvržić, diplomirani zdravstvenik, Zavod RS za transfuzijsko medicino v Ljubljani, e-pošta: zdravkokvrzic1987@gmail.com

dečje zaščitne sestre in dojenške negovalke, Šola za zaščitne sestre, Šola za medicinske sestre, Višja šola za medicinske sestre, Šola za otroške sestre negovalke, Šola za otroške negovalke, Šola za zdravstvene delavce za otroško zdravstvo, Šola za otroške sestre, Šola za medicinske sestre, Višja šola za zdravstvene delavce, Visoka šola za zdravstvo. Danes šolanje za poklic medicinske sestre v Ljubljani poteka na Srednji zdravstveni šoli in na Zdravstveni fakulteti za višjo izobrazbo. Za poklic medicinske sestre je izobrazba ključna, ker visoko izobražen kader v zdravstveni negi vpliva na izid zdravstvene obravnave.

Šola za sestre pri Zavodu za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani

Prva šola za zdravstveno nego je bila ustanovljena dne 18. avgusta 1923 na pobudo ravnatelja Zavoda za zaščito mater in otrok v Ljubljani na Lipičevi ulici, dr. Matije Ambrožiča.¹ Ministrstvo za narodno zdravje je tako na pobudo dr. Ambrožiča ustanovilo **Šolo za sestre pri zavodu za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani**. Zdravstveni odsek za Slovenijo je za začetek pouka določil 3. januar 1924. Za ravnatelja šole je bil imenovan dr. Matija Ambrožič. Šola je bila monovalentnega tipa, vendar s preciziranim programom socialno higienske zaščite otroka. Pouk je trajal eno leto in absolventke so prejele naziv otroška zaščitna sestra. Kriteriji kandidatke za šolanje so bili starost med 19 in 30 let, morale so biti duševno in telesno zdrave, z dobrim šolskim uspehom zaključena nižja srednja šola ali tej ustrezna izobrazba, zaželeno je bila popolna srednješolska izobrazba, državljanstvo Kraljevine Jugoslavije, ustno in pisno znanje državnega jezika. Učenke so morale stanovati v zavodskem internatu, kjer so imele brezplačno stanovanje, prehrano, službeno obleko in mesečno so dobile dvesto dinarjev. Pri teoretičnem pouku so imeli štirinajst predmetov o negi in higieni dojenčkov in otrok ter žensk, splošni higieni, anatomiji ter duševnem in telesnem razvoju otroka od rojstva do pubertete, o zakonodaji ter o različnih boleznih. Praktični pouk je bil skozi celo leto na vseh področjih zavodskega strokovnega delovanja, ki so bili dečji in materinski dom, mlečna kuhinja, otroški dispanzer, kuhinja za odrasle in gospodinjstvo. Šola je poslovala tri leta in šolanje je uspešno končalo šestintrideset otroških zaščitnih sester.²

5. januarja 1925 so izpit opravile Antonija Schiffrer, Anica Kurent, Marija Gril, rojena Zadnikar, Viktorija Kecelj, Pavla Gruden, Ana Koštomaj, Julija Ribarić, Vera Šimigoj. 7. januarja 1925 so ga opravile Slava Štefančič, Marija Dimic,

1 Anica Toni - Gradišek, Naša prva medicinska sestra Angela Boškin in ustanovitev sestrške šole pri nas, *Šola za sestre, zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753–1992* (ur. Branko Šuštar), Ljubljana 1992, str. 33.

2 Anica Toni - Gradišek, Šola za medicinske sestre v Ljubljani, *Šola za sestre, zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753–1992* (ur. Branko Šuštar), Ljubljana 1992, str. 57–64.

Olga Detelov, Mara Peternel. Pri Angeli Boškin je bila na ta dan izvedena nostrifikacija spričevala. Zora Stepančič je izpit opravila 11. maja 1925.³

Prve Slovenke so se za poklic skrbstvene sestre izobraževale na Dunaju. Usposobljene so bile za poklicno opravljanje socialne in skrbstvene dejavnosti na vseh področjih javne zdravstvene nege. Prva, ki je začela delati v Sloveniji, je bila Angela Boškin.⁴ Angela Boškin je 30. oktobra 1918 na Dunaju diplomirala kot usposobljena za poklicno opravljanje socialne skrbstvene dejavnosti na vseh področjih javne zdravstvene nege.⁵ Poleg Angele Boškin so se na Dunaju šolale še tri Slovenke: Olga Cvahte, Jožica Bezljaj in Pavla Bones.⁶

Angela Boškin ni torej bila prva slovenska medicinska sestra, ampak je bila ena izmed prvih Slovenk, ki so se odločile za to plemenito poslanstvo. S svojo predanostjo, kolegialnostjo, z velikim človeškim občutkom za delom z bolniki ter s kontinuiranim izpopolnjevanjem svojega znanja ter uvajanjem strokovnega napredka je nedvomno položila temelje zdravstvene nege na Slovenskem in zgledno utrla pot mnogim kolegicam. Formalni poklic medicinske sestre na Slovenskem obstaja od leta 1919. Za svoje predano delo so dobile skromen, vendar pošteno zaslužen prihodek. Vendar so že pred prihodom formalnih medicinskih sester v bolnišnicah številne redovniške prostovoljke, kot so bile sestre usmiljenke, strežnice in strežniki ter bolničarji z nazivom usmiljeni bratje, izvajali zdravstveno nego obubožanih bolnikov. Omenjeni so še dolga leta po prihodu formalnih medicinskih sester skrbeli za bolnike.

Kot zanimivost: leta 1948, ko je vlada Ljudske republike Slovenije z odlokom prepovedala delovanje usmiljenih sester v zdravstvenih ustanovah, je večina sester odšla na delo v srbske in črnogorske bolnišnice. Nekaj jih je ostalo zaposlenih v bolnišnicah, odložile so redovno obleko in še naprej predano skrbele za bolnike.⁷

6. februarja 1926 so izpit za otroške zaščitne sestre opravile Marija Longelsberger, Tatjana Martelanc, Marija Nečemar, 8. februarja 1926 Jela Reven, Ljudmila Vorih, Emilija Zgombov. 9. februarja 1926 pa Josipina Hočevlar. S. Milena Pehani je izpit opravila 14. maja 1926.⁸

3 Zgodovinski arhiv Ljubljana (ZAL), arhivsko gradivo šole za medicinske sestre Ljubljana, LJU 728 14, Evidenčna knjiga absolvent Zavodna šola za sestre (Zavod za socialno-higiensko zaščito otrok), od številke 1 do številke 54 (16. 4. 1923 do 8. 4. 1927).

4 Milojka Magajne, *Medicinske sestre skozi čas, Razstava o zgodovini zdravstvene nege*, Glasnik Slovenskega etnološkega društva, letnik 51, 2011, številka 3/4, str. 116–117.

5 Marija Zaletel, *Zdravstvena nega: ob 50-letnici izobraževanja iz zdravstvene nege*, Obzornik zdravstvene nege: strokovno glasilo Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, letnik. 39, št. 1 (2005), str. 5–10.

6 Branko Šuštar, *Zgodovinski izviri razvoja zdravstvenega šolstva na Slovenskem ali o šolanju medicinskih sester in babic skozi čas 1753–1960*. Ljubljana, 9. kongres zdravstvene in babiške nege Slovenije, *Moč za spremembe – medicinske sestre in babice smo v prvih vrstah zdravstvenega sistema* (ur. Klemenc, Majcen Dvoršak, Štemberger Kolnik, Ljubljana 2013), str. 10–22.

7 Marjeta Berkopec, Bolničar Alojz Željko, *Utrip* (ur. Monika Ažman, Ksenija Pirš in sodelavci), Ljubljana 2019, str. 38–40.

8 ZAL, 16. 4. 1923 do 8. 4. 1927, 1–54.

Nato so 15. februarja 1927 izpit opravile s. Antonija Arko, Antonija Bevče, Marija Češark, Pavla Jazbinšek, Marija Marinčič; 16. februarja 1927 Leopoldina Kopač, Ana Marov, Elenora Vovk; 17. februarja 1927 pa Veronika Čretnik, Marija Perc, Nada Šimigoj, Zora Mikuš, Matilda Novak, Josipina Markič.⁹

Otroške zaščitne sestre so bile svojemu poslanstvu za zaščito otrok predane, strokovne, prijazne in marljive. Svoje poslanstvo so odgovorno opravljale v težkih delovnih razmerah.

Absolventke Šole za sestre Zavoda za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani so 8. oktobra 1927 predložile v potrditev Pravila Organizacije absolventk šole za sestre Zavoda za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani. 27. novembra 1927 je bil ustanovni občni zbor absolventk, ki so ustanovile Organizacijo absolventk šole za sestre v Ljubljani. To je bila prva ustanovljena organizacija sestrskega združenja v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS). Namen organizacije je bila skrb za dobrobit vseh v sestrskem poklicu, njihovo povezovanje, reševanje splošnih vprašanj novonastalega poklica ter ustanovitev centralne sestrške organizacije v Kraljevini SHS. Ustanovni občni zbor je vodila Antonija Schiffrer, ki je bila izvoljena za predsednico, vendar je naloge predsednice takoj predala Angeli Boškin.¹⁰

Naloge, obveznosti, dolžnosti ter nazivi društva medicinskih sester v Ljubljani so se skozi obdobja dopolnjevali, nadgrajevali ter spreminjali. Danes se strokovno in krovno društvo za celotno Slovenijo s sedežem v Ljubljani imenuje Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije. To je strokovno, nevladno in nepridobitno združenje v Republiki Sloveniji, ki združuje več kot 16.000 članic in članov – medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov. Povezujejo se v organizacijo, ki šteje 11 regijskih strokovnih društev ter strokovno delujejo v 32 strokovnih sekcijah. Z združevanjem v skupno organizacijo Zbornico – Zvezo, ki predstavlja enovito strokovno in reprezentativno telo izvajalcev zdravstvene in babiške nege v Sloveniji, si prizadevajo zagotavljati sodobno, kakovostno ter varno zdravstveno in babiško nego za vse prebivalce Republike Slovenije ter ščititi strokovne interese članic in članov.¹¹

V Ljubljani je od leta 1926 do leta 2022 delovalo več šol za medicinske sestre, katerih šolski programi so se razvijali, in strokovna obravnava se je z otroka širila na varovanje zdravja za populacijo vseh starostnih skupin.

9 Ibid.

10 Irena Keršič, Darinka Klemenc, *Ustanovitev strokovne organizacije, njena poimenovanja in preimenovanja v Negovanje dediščine skozi devet desetletij – organizirano delovanje medicinskih sester na Slovenskem*. Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Ljubljana 2017, str. 29 do 31.

11 <https://www.zbornica-zveza.si/o-zbornici-zvezi/6136-2/> (pridobljeno 23. 2. 2022).

Šola za dečje zaščitne sestre in dojenške negovalke

Šola za otroške zaščitne sestre je bila podaljšana v *dveletno Šolo za dečje zaščitne sestre in dojenške negovalke* z odobritvijo pravilnika 25. novembra 1926 pri Zavodu za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani. Nov pravilnik je vseboval trimesečno preizkusno dobo, po kateri je kandidatka morala opraviti sprejemni izpit. Poleg znanja so upoštevali nagnjenje kandidatke za opravljanje poklica medicinske sestre.¹² Datum pričetka pouka je bil 3. marec 1927.¹³

Šola za zaščitne sestre

Triletna *Šola za zaščitne sestre* polivalentnega tipa je pričela delovati 1. decembra 1931. Zaščitne sestre so bile izobražene in usposobljene za delo na področjih zaščite dojenčkov in majhnih otrok, zaščite mladine, posvetovanja z materami in poklicno varuštvo v jaslih, dnevnih zavetiščih, vrtcih, domovih za varstvo mladine, v domovih za ogrožene, zapuščene in zanemarjene, na področju zaščite bolnih, sirot, revnih in jetičnih. Zaščitna sestra je delovala v mladinskih uradih in organizacijah za zaščito mladine, na deželi pri okrajih, kontrolirala je zdravstveno in socialno stanje vseh članov družine, sodelovala je z vsemi organi socialno-higienske zaščite otrok. V šolo so sprejemali učenke z najmanj šestimi uspešno končanimi razredi srednje ali tej enake šole z dopolnjenim 18. letom starosti. Zaključek šolanja je bil z zaključnim diplomskim izpitom.¹⁴

V času diplomiranja je bil zaključni diplomski izpit sestavljen iz predmetov: notranje bolezni, kirurške bolezni, prva pomoč, nauk o zdravilih, razvoj zdravega otroka in otroške bolezni, nalezljive bolezni, higiena, bakteriologija in epidemiologija, socialna medicina in negovanje bolnikov.¹⁵ Od šolskega leta 1940/1941 je bil diplomski izpit sestavljen iz predmetov higiena, epidemiologija, socialna medicina, notranje bolezni, kirurške bolezni, otroške bolezni, pedagogika in državni jezik.¹⁶ Na koncu kataloga o uspehu so bili podpisani ravnatelj šole, člani ter predsednik izpitne komisije. Naveden je bil datum opravljanja izpita z uspehom, datum izrekanja zaobljube pred izpitno komisijo in datum prejema diplome. Med datumom opravljanja izpita in datumom zaobljube ter prejema diplome je

12 Gradišek, 1992, str. 58–59.

13 Zaletel, 2005, str. 5.

14 Gradišek, 1992, str. 59–60.

15 Zgodovinski arhiv Ljubljana (ZAL), arhivsko gradivo šole za medicinske sestre Ljubljana, LJU 728 14, Katalog Državna šola za zaščitne sestre v Ljubljani, od številke 1 do številke 29 (od leta 1932/1933 do leta 1934/1935).

16 Zgodovinski arhiv Ljubljana (ZAL), arhivsko gradivo šole za medicinske sestre Ljubljana, LJU 728 14, Katalog Državna šola za zaščitne sestre v Ljubljani, od številke 1 do številke 20 (od leta 1938/1939 do leta 1940/1941).

bila razlika dan ali nekaj dni. Po uspešno opravljenem diplomskem izpitu je sledila zaobljuba. Predsednik komisije je gojenkam prebral zaobljubo: »*Obljubite, da boste v bodočem poklicu delovale vestno in požrtvovalno v korist ljudstva? Obljubite, da Vas bo pri Vašem delovanju vodilo znanje, ki ste ga pridobili v pravkar dovršeni šoli za zaščitne sestre in da bo Vaša stalna skrb to strokovno znanje poglobljati in izpopolnjevati? Obljubite, da bo Vaše vedenje in življenje vedno v skladnosti z resnostjo sestrskega poklica?*« Gospod predsednik je poklical posamično gojenko in vsako vprašal: »*Ste razumeli zaobljubo?*« Gojenka je odgovorila: »*Razumela sem.*« Predsednik je nato vprašal: »*Ali obljubite?*« Gojenka je segla gospodu predsedniku v roko in povedala: »*Obljubim.*« Nato je gospod predsednik gojenki izročil diplomo in sestra upravnica ji je pripela značko.¹⁷ Danes ima Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin prisego za svoje diplomante.¹⁸

Med drugo svetovno vojno je zaščitnih sester primanjkovalo in pouk je bil skrajšan na dve leti. Obseg učne snovi je bil skrajšan z obsežnim teoretičnim poukom in s skrajšano prakso po zdravstvenih zavodih.¹⁹

Šola za medicinske sestre in Višja šola za medicinske sestre

Šola za zaščitne sestre je bila v šolskem letu 1946/1947 preimenovana v triletno *Šolo za medicinske sestre*. Po vojni je bil šoli dodeljen del zgradbe uršulinskega samostana poleg uršulinske cerkve Sv. Trojice na Kongresnem trgu.²⁰ Julija 1945 je bilo »*do nadaljnjega ukinjeno vsako delo na vseh vrstah zasebnih šol*«. Šolske prostore so jeseni 1945 kot najemnice zasedle državne šole. Prostore stavbe ob Slovenski cesti (sedaj spodaj Slovenski šolski muzej, zgoraj Gimnazija Jožeta Plečnika) je zasedla III. državna ženska gimnazija, jeseni 1947 pa VII. gimnazija. Takrat so bile redovnice (ne po svoji želji) preseljene v uršulinski samostan v Škofjo Loko. V Ljubljani je ostalo le nekaj redovnic, ki so skrbele za cerkev. Uradno so bili prostori šol in samostana razlaščeni leta 1949. Samostanska kronika omenja, da so se septembra 1947 medicinske sestre začele naseljevati v prostorih samostana, kjer so prej bivale redovnice.²¹ V šolskem letu 1949/1950 je bilo šolanje podaljšano na štiri leta. Naziv medicinska sestra se je začel uporabljati šele po drugi svetovni vojni, leta 1950 z generacijo, ki je zaključila šolanje na

17 Zgodovinski arhiv Ljubljana (ZAL), arhivsko gradivo šole za medicinske sestre Ljubljana, LJU 728 14, Katalog Državna šola za zaščitne sestre v Ljubljani, od številke 1 do številke 28 (od leta 1935/1936 do leta 1937/1938).

18 <https://www.fzab.si/blog/2021/11/25/fzab-zasnovala-prisego-za-diplomante-studijskega-programa-fizioterapija-vs/> (pridobljeno 20. 3. 2022).

19 Gradišek, 1992, str. 60.

20 Ibid.

21 Arhiv uršulinskega samostana v Ljubljani (AULj), VIII/28, Kronika uršulinskega samostana v Ljubljani od 1932–1937 in od 1944–1948, t. e. 40.

Šoli za medicinske sestre v Ljubljani.²² V šolskem letu 1951/1952 je šolanje trajalo dve leti, naslednje šolsko leto pa tri leta. Sprejemali so kandidatke s popolno srednjo šolo ali ustrezno strokovno šolo. Leta 1954 je bila šoli z zakonom o ustanovitvi višjih zdravstvenih šol v Sloveniji priznana stopnja višje šole in tako se je šola preimenovala v **Višjo šolo za medicinske sestre v Ljubljani**, ki je v prostorih uršulinskega samostana imela le začasne in zasilne prostore. Z razvojem in napredkom zdravstvene službe je medicinska sestra morala poleg bolnišnične in patronažne službe sprejemati številne druge naloge na raznih delovnih mestih v zdravstveni službi. Medicinska sestra je morala v bolnišnicah načrtovati, nadzirati, usklajevati zdravstveno nego, organizirala je velika bolnišnična gospodinjstva, bila je na terenu in v šolah zdravstvena učiteljica, vodila je tečaje Rdečega križa, sodelovala je pri medicini dela.²³

Od Višje šole za zdravstvene delavce do Zdravstvene fakultete

Leta 1962 je bil sprejet zakon, ki je združil vse obstoječe višje zdravstvene šole (medicinske sestre, fizioterapevte, rentgenske tehnike) v eno šolo – **Višja šola za zdravstvene delavce**. Namen višje zdravstvene šole je bil izobraževanje študentov za zdravstvene delavce z višješolsko izobrazbo v zdravstvenih zavodih in drugih delovnih organizacijah ter v organih družbeno-političnih skupnosti. Šolanje na oddelku za medicinske sestre je trajalo tri leta s končanim diplomskim izpitom ter nazivom višja medicinska sestra ali višji medicinski tehnik. Do leta 1962 so poleg rednih predmetov imeli še seminarske vaje, počitniško prakso, ekskurzije. Po zaključku predavanj je sledil teoretični izpit, vse praktične vaje pa so bile končane s praktičnim izpitom. Med študijem so bili občasni kolokviji za preverjanje znanja ter ukrepi za spremljanje in usmerjanje študentovega dela med študijem določenega predmeta. Študij se je zaključil s praktičnimi in teoretičnimi diplomskimi izpiti ter diplomsko nalogo. Teoretični diplomski izpiti so bili iz predmetov interna medicina z dietetiko in nego internističnega bolnika, kirurgija z nego bolnika in prvo pomočjo, pediatrija in higiena ter socialna medicina. Tema za diplomsko nalogo je bila z delovnega področja medicinske sestre. Pogoji za opravljanje teoretičnih diplomskih izpitov so bili opravljeni izpiti iz predmetov vseh treh letnikov in opravljen praktični diplomski izpit. Pogoji za opravljanje praktičnega diplomskega dela so bile opravljene predpisane vaje vseh treh letnikov in opravljeni dve mesečni praksi. Leta 1964 je bil odprt še oddelek za sanitarne tehnike ter za delovne terapevte. Leta 1964 so začeli graditi novo stavbo med Poljansko in današnjo Zemljemersko cesto, hkrati pa izobraže-

²² Marjeta Berkopec, Irena Keršič, Zamolčana zgodovina slovenske zdravstvene nege, *Utrip* (ur. Monika Ažman, Ksenija Pirš in sodelavci), Ljubljana 2021. str. 22–27.

²³ Gradišek, 1992, str. 60–61.

vati višje delovne terapevte in sanitarne tehnike. Leta 1967 sta sledila preselitev v nove prostore in začetek gradnje drugega dela stavbe, ki se je ustavila že pri samih temeljih. Šola je leta 1975 postala integralni del Univerze v Ljubljani. Leta 1985 so začeli izobraževati stomatološke laboratorijske protetike in dve leti pozneje ortopedske tehnike. Leta 1993 se je višja šola preimenovala v **Visoko šolo za zdravstvo**. V sodelovanju s Pedagoško fakulteto so istega leta začeli izvajati univerzitetni študij zdravstvene vzgoje, leta 1996 pa visoko strokovno izobraževanje babic na smeri zdravstvena nega, ginekološko porodniška smer. Leta 2001 so za eno nadstropje nadgradili zgradbo, naslednje leto so dokončali vezni trakt in končno leta 2005 zgradili še drugi del stavbe. Leta 2009 se je Visoka šola za zdravstvo preimenovala v **Zdravstveno fakulteto**.²⁴ Danes na Zdravstveni fakulteti potekajo študijski programi na treh stopnjah, in sicer na prvi stopnji poteka študij zdravstvene nege, delovne terapije, fizioterapije, babištva, radiološke tehnologije, ortotike in protetike, laboratorijske zobne protetike in študij sanitarnega inženirstva. Na drugi stopnji poteka študij zdravstvene nege, radiološke tehnologije, fizioterapije in sanitarnega inženirstva. Študij tretje stopnje poteka na področju bioznanosti. Po študiju zdravstvene nege na prvi stopnji se pridobi naziv diplomirana medicinska sestra ali diplomirani zdravstvenik. Po končanem študiju druge stopnje se pridobi naziv magistrica zdravstvene nege ali magister zdravstvene nege.²⁵

Šole za medicinske sestre za delo z otroki

Ministrstvo za narodno zdravje je 3. marca 1929 ustanovilo šolo kot šestmesečni tečaj, šele leta 1938 pa je šola dobila uradno ime **Šola za otroške sestre negovalke** in je delovala kot enoletna strokovna šola. Kandidatke so ob vpisu morale biti stare osemnajst let, imeti končano vsaj osnovnošolsko izobrazbo, zaželena je bila končana meščanska ali druga šola. Prve absolventke so bile zaposlene kot otroške negovalke in vzgojiteljice v družinah po zasebnih hišah, pozneje pa so bile zaposlene kot negovalke zdravih in bolnih v zavodih odprtega tipa. Šolsko leto je trajalo od prvega do petnajstega septembra naslednjega leta. Teoretični pouk je trajal štirideset tednov po približno osem ur tedensko. Praktični pouk je trajal dvanajst mesecev po štirideset ur tedensko. Šola je imela svoje prostore v Zavodu za zdravstveno zaščito matere in dece v Ljubljani, na Lipičevi ulici (nasproti Šentpeterske kasarne). Predavatelji teoretičnih predmetov so bili priznani zdravniki in specialisti, praktični pouk so vodile šolske sestre – učiteljice in zaščitne sestre zavoda. To so bile izkušene in nepozabne zaščitne sestre, ki so

²⁴ <https://www.zf.uni-lj.si/si/predstavitev/o-fakulteti/zgodovina> (pridobljeno 28. 2. 2022).

²⁵ <https://www.zf.uni-lj.si/si/studenti/studijski-programi> (pridobljeno 28. 2. 2022).

vodile in opravljale službo ter učile gojenke šole za zaščitne sestre in gojenke šole za otroške sestre negovalke.²⁶ Nekatero najpomembnejše med njimi so bile Marija Gril Kratochwil, Josipina Hočevlar, Marija Česarek, Angela Rujavec - Gašperli, Marija Tomšič, Dragica Kerhlanko - Bidovec, Zdenka Velušček, Majda Hočevlar, Marija Casagrande, Josipina Čebulec - Jug, Marija Košak, Marija Oštrbenk, Zalka Špur - Klemenšek, Zdenka Dvoržak - Pečar in Vida Vrbič - Korba.²⁷ Jeseni 1945 se je šola preselila iz Zavoda za zdravstveno zaščito matere in dece in se odcepila od takratnega Dečjega doma v stari stavbi na Lončarski stezi 2 in 4 pri Ljudski kuhinji. Šola je bila preimenovana v **Šolo za otroške negovalke v Ljubljani**. Šola je po izobraževanju gojenk z učnim načrtom v primerjavi s predvojnimi učnimi načrti bistveno napredovala. Predvojne gojenke so imele praktično usposabljanje na vseh oddelkih Dečjega doma. V povojni enoletni šoli so se usposabljale v otroških jaslích, dečjih domovih, otroških bolnišnicah, oddelkih splošnih bolnišnic za otroke in otroških oddelkih posameznih klinik. Enoletno šolanje je zaključilo 353 otroških negovalk. Leta 1951 je šola postala dveletna. Na šolo so se lahko vpisale samo učenke z dokončano nižjo srednjo šolo. Pouk je bil praktičen in teoretičen. Šola je imela tudi svoj dijaški dom, ki pa ni bil udoben za bivanje. Prav tako učilnice za učenje niso bile primerne. To so bili kompleksi petih izredno starih stavb 250 let stare samostanske hiše s hlevom, sto let starih lončarskih delavnic in petdeset let stare stanovanjske hiše lončarskega obrtnika. Poslopja so med vojno služila v vojaške namene. V same prostore je sončna svetloba redko kdaj prišla, zidovi so bili vlažni, preurejene sobe pa hladne in jih je bilo težko ogrevati. Do leta 1959 so poslopja intenzivno sanirali in izboljšali, kar je bilo za učenje in bivanje strokovnejše ter prijetnejše. Na dveletni šoli je diplomiralo 319 otroških negovalk. Leta 1959/1960 je bila pomembna splošna šolska reforma, uvedena je bila osemletka, ki je zahtevala reforme šol II. stopnje, med katerimi so bile zdravstvene šole. Šolanje se je podaljšalo na štiri leta. Šola je bila 28. junija 1960 preimenovana v **Šolo za zdravstvene delavce za otroško zdravstvo**. Deloval je oddelek pediatrične smeri. 17. julija 1963 je bila šola preimenovana in 7. februarja 1966 je bila v register vpisana kot **Šola za otroške sestre**.²⁸ Leta 1971 je bila štiriletna Šola za zdravstvene delavce ginekološko-porodniške smeri preimenovana v Šolo za medicinske sestre – babice. To je bila *de facto* samo šola za babice.²⁹

26 Anica Toni - Gradišek, *Od šole za otroške negovalke do Srednje zdravstvene šole v Ljubljani, Šola za sestre, zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753–1992* (ur. Branko Šuštar), Ljubljana 1992, str. 65–80.

27 Bernard Papež, *Zgodovina izobraževanja medicinskih sester na Slovenskih tleh*, Kranj 2011, str. 22.

28 Gradišek, 1992, str. 65–80.

29 Anica Toni - Gradišek, *Babiška šola v Ljubljani, Šola za sestre, zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753–1992* (ur. Branko Šuštar), Ljubljana 1992, str. 21–30.

Šola za medicinske sestre Ljubljana

Šola za otroške sestre se je 12. aprila 1967 preimenovala v **Šolo za medicinske sestre Ljubljana**. Na šoli so delovali trije oddelki. Potrebe po medicinskih sestrah so se večale in šola je ustanovila še oddelk za ambulantno-bolnišnično smer ali splošno smer. Poleg tega oddelka je še vedno deloval oddelk pediatrične smeri, ki je izobraževal medicinske sestre pediatrične ali otroške smeri. Šola je imela še oddelk za odrasle za obe smeri. Predmetnik ambulantno-bolnišnične smeri se je od predmetnika pediatrične smeri razlikoval samo v nekaterih strokovnih predmetih. Z novo šolsko reformo, ki je omogočila prehod iz osemletke na vse šole II. stopnje, torej tudi na zdravstvene šole, se je znižala sprejemna starost na štirinajst in petnajst let. Leta 1968 je šola imela osem oddelkov in 240 učenk. Prostori na Lončarski cesti so bili pretesni in skupščina občine Ljubljana - Center je šoli dodelila nove prostore na Plečnikovem trgu 1 v izpraznjenih prostorih nekdanje uršulinske gimnazije.³⁰ Na Lončarski cesti sta ostala dijaški dom in gospodinjski blok za poučevanje gospodinjstva. Od pozne jeseni 1977 so medicinske sestre živele v Dijaškem domu Poljane.³¹ Šola na Plečnikovem trgu 1 je imela premalo specialnih učilnic, ni bilo ne telovadnice ne šolskega dvorišča, bilo pa je veliko mestnega hrupa, vendar so bile razmere za šolanje boljše kot na Lončarski cesti. Število učenk se je z leti skladno z zanimanjem za poklic povečevalo. Tako je na primer leta 1970 bilo 305 učenk in leta 1972 350 učenk. Teoretični in praktični pouk sta bila v skladu z letnim šolskim koledarjem, ki je natančno določal število ur teorije in prakse v vseh oddelkih. Za teoretični in praktični pouk splošno izobraževalnih predmetov je šola zaposlovala stalne profesorje. Za teoretični pouk strokovnih predmetov s področja zdravstvene nege je šola imela svoje stalne predmetne učiteljice, ki so bile po izobrazbi višje medicinske sestre. Za pouk kliničnih predmetov je šola zaposlovala zdravnike, ki so bili honorarni učitelji. Višje medicinske sestre so poleg teoretičnega pouka delno vodile praktični pouk na klinikah. Poleg njih so praktične vaje vodili honorarni učitelji. Učenke so se praktično usposabljele na izbranih oddelkih skoraj vseh ljubljanskih kliničnih bolnišnic, v Mestni otroški bolnišnici, na inštitutu za geriatrico in gerontologijo, v izbranih ambulantah zdravstvenih domov, v laboratorijih in v oddelkih za patronažno službo Zdravstvenega doma Ljubljana ter v izbranih vzgojno varstvenih ustanovah v Ljubljani. Učenke drugih in tretjih letnikov so opravljale enomesečno počitniško klinično prakso pod vodstvom in nadzorom stalnih učiteljic na oddelkih oziroma klinikah na interni kliniki, kirurgiji, pediatriji, infekcijski kliniki, ginekološko-porodniški kliniki in v vzgojno varstvenih ustanovah. Po uspešno končanem četrtem letniku in po opravljeni predpisani praksi je sledil zaključni izpit po veljavnem pravilniku iz 8. maja 1970. V obeh

³⁰ Gradišek, 1992, str. 70.

³¹ <https://www.dijaskidom-poljane.si/28/zgodba-dijaskega-doma-poljane.html> (pridobljeno 3. 3. 2022).

Učenka pediatrične smeri v uniformi za klinične vaje, šolska leta 1976–1980 (hrani Darinka Čepon).

oddelkih za splošno in pediatrično smer je obsegal splošni del zaključnega izpita: ustni in pisni izpit iz slovenskega jezika, ustni izpit iz novejšje zgodovine narodov Jugoslavije ter strokovni del zaključnega izpita. Ta je obsegal v oddelku za ambulantno-bolnišnično (splošno) smer praktični izpit iz nege bolnika, ustni izpit iz interne medicine in ustni izpit iz kirurgije. V oddelku za pediatrično smer so imeli praktični izpit iz nege bolnega otroka, ustni izpit iz pediatrije in ustni izpit iz nalezljivih bolezni.³²

Šolanje za poklic medicinske sestre je od nekdaj bilo zelo odgovorno, natančno ter obsežno. Nekdanja učenka Darinka Čepon pojasnjuje, da so od leta 1976 do leta 1980 morale biti učenke zelo vztrajne in dosledne, da so lahko uspešno dokončale šolanje po zahtevnem šolskem programu. Šolanje je bilo za učenke,

³² Gradišek, 1992, str. 70.

Temno modra halja učenk splošne in pediatrične smeri, šolska leta 1976–1980 (hrani Darinka Čepon).

Čepica učenk splošne in pediatrične smeri, šolska leta 1976–1980 (hrani Darinka Čepon).

ki so se od doma vozile v Ljubljano, zelo naporno, ker so bile ves dan zdoma. Prvo leto (1976) je pouk potekal samo na šoli v dopoldanskem času s kabinetnimi vajami. Od drugega letnika naprej pa so klinične vaje potekale od sedme ure zjutraj do enajste ure dopoldne, sledili sta dve uri premora brez organizirane malice, nato je teoretični pouk potekal popoldne na šoli od trinajste do približno sedemnajste ure. Učenke, ki so bile iz oddaljenih krajev, so od ponedeljka do petka živele v dijaškem domu z organizirano prehrano. V prvem letniku leta 1976 so učenke ob petkih po pouku dve šolski uri pospravljale učilnice. Učenke iz prejšnjih let so vsako jutro učilnice pospravljale petnajst minut čez sedmo uro zjutraj. Kasneje je za čistočo šole skrbela čistilka. Na vhodu v šolo je vsak dan po razporedu dežurala druga učenka. Pozneje so dežurne dijakinje same na šoli pripravljale malico. Bili so štirje oddelki, A in B sta bila pediatrična smer ter C in D oddelek splošna smer.

Šola za medicinske sestre v Ljubljani je kot štiriletna šola delovala do šolskega leta 1980/1981.³³

Učenke splošne in pediatrične smeri so imele identične uniforme. Na vajah na kliniki so nosile svetlo modre halje s ploščico z imenom in priimkom. Haljo, ki je spredaj imela gumbe, je krasil ruski ovratnik, na glavi so nosile bele čepice, obute pa so bile v bele ortopedске čevlje, ki so segale čez gleženj. V šoli so pri teoretičnem in praktičnem pouku nosile temno modre halje z začetnicami imena in priimka.

³³ Ibid., str. 75.

Srednja zdravstvena šola Ljubljana

Srednjo zdravstveno šolo na Šubičevi ulici 1 je ustanovila Skupščina mesta Ljubljana. 27. junija 1983 sta se Šola za medicinske sestre v Ljubljani na Plečnikovem trgu 1 ter Šola za medicinske sestre – babice v Ljubljani na Šlajmerejevi 3a združili v Srednjo zdravstveno šolo Ljubljana. Pouk je na novoustanovljeni šoli potekal na treh lokacijah (Moste, Plečnikov trg 1 in Šlajmerjeva 3a). Ob koncu šolskega leta 1983/1984 so se v celoti preselili iz prostorov na Plečnikovem trgu v prostore takratne Gimnazije Ivana Cankarja na Šubičevi 1.³⁴ V šolskem letu 1990/1991 je šola začela deliti prostore z Gimnazijo Jožeta Plečnika. Od leta 1990–1997 se je šola skupaj z gimnazijo imenovala Srednja zdravstvena šola in gimnazija Ljubljana. 31. julija 1997 je vlada Republike Slovenije sprejela sklep o ustanovitvi Srednje zdravstvene šole Ljubljana in Gimnazije Jožeta Plečnika, s čimer je bila enovita šola ukinjena. Pred dograditvijo nove stavbe je šola v svojem polnem zagonu delovala na različnih lokacijah.³⁵ Učenci so se izobraževali za poklic srednje medicinske sestre/srednjega zdravstvenika, zdravstvenega tehnika/tehnice, tehnika/tehnice zdravstvene nege.³⁶ V šolskem letu 1998/1999 so se preselili v novozgrajeno zdravstveno šolo na Poljanski cesti 61.³⁷

Profesorji Srednje zdravstvene šole Ljubljana danes svoje učence vzgajajo in pripravljajo na odgovorno poslanstvo, na natančno in profesionalno delo. Učencem so poleg profesorjev za zgled kolegice in kolegi iz kliničnega okolja, ki jih motivirajo ter spodbujajo pri izvajanju zdravstvene nege in drugih pomembnih strokovnih nalog v skrbi in koristi za bolnika. Na šoli se izvajajo štirje glavni programi. Prvi je program zdravstvena nega z nazivom izobrazbe tehtnica ali tehnik zdravstvene nege, ki traja štiri leta. V okviru kompetenc izvajajo zdravstveno nego bolnika po življenjskih aktivnostih in diagnostično-terapevtske postopke v vseh življenjskih obdobjih in okoljih. Drugi program je poklicno tehniško izobraževanje za poklic tehnice ali tehnika zdravstvene nege, ki traja dve leti. Program omogoča bolničarjem – negovalcem, da nadgradijo svojo stopnjo izobrazbe. Tretji program je program zdravstvene nege za poklic srednje medicinske sestre/srednjega zdravstvenika. Izobraževanje traja štiri leta. Strokovna dela srednjih medicinskih sester in srednjih zdravstvenikov so v okviru zdravstvene nege zdravilnih in bolnih ljudi v vseh življenjskih obdobjih in okoljih. So člani negovalnega tima in po navodilih nadrejenih izvajajo postopke in posege. Prav tako v okviru kompetenc izvajajo zdravstveno nego bolnikov po življenjskih aktivnostih in di-

34 Slavica Navinšek, Srednja zdravstvena šola v Ljubljani, *Šola za sestre, zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753–1992* (ur. Branko Šuštar), Ljubljana 1992, str. 105–108.

35 Lidija Butina, Zgodovinski pregled razvoja srednje zdravstvene šole, *Iz preteklosti v sedanjost in prihodnost, spominski zbornik ob 20-letnici Srednje zdravstvene šole Ljubljana* (ur. Lidija Butina in Lucija Mejač Petek), Ljubljana, 2017, str. 30–31.

36 Darinka Klemenc, Znanje je naša moč, 10 let Srednje zdravstvene šole Ljubljana, *Iz preteklosti v sedanjost in prihodnost*. (ur. Vera Orešnik), Ljubljana, 2008, str. 4.

37 Butina, 2017, str. 31.

agnostično-terapevtske postopke v vseh življenjskih obdobjih in okoljih. Četrty program je program bolničar – negovalec, ki traja tri leta. Osebe s to izobrazbo pomagajo stanovalcem in oskrbovancem v socialnovarstvenih zavodih (domovi starejših občanov in drugi zavodi), izvajajo pomoč in oskrbo na domu ter pomoč pri gibanju onemoglih in invalidnih oskrbovancev. Bolničar – negovalec je sodelavec negovalnega tima.³⁸ Na šoli prav tako izvajajo še druge dejavnosti, povezane z vzgojo in izobraževanjem, ter izobraževanje odraslih.³⁹ Ob pojavu epidemije covida-19 je bil pouk prilagojen izobraževanju na daljavo.⁴⁰ Dijaki so imeli pouk na daljavo od sredine marca do konca maja 2020 ter od sredine oktobra 2020 do konca februarja 2021. Pouk od marca 2021 poteka na šoli po ustaljenem programu in urniku.

Sklep

Poklic medicinske sestre je zelo dinamičen, raznolik, zahteven in odgovoren. Medicinske sestre sledijo napredku in novostim na področju stroke. Za izvajanje varnega in strokovnega dela je izjemnega pomena izobrazba ter nadaljnje šolanje in redno izobraževanje na delovnem mestu, seminarjih in kongresih. Po skromnih začetkih se je šolanje v Ljubljani skozi čas razvijalo ter napredovalo tako na praktičnem kot teoretičnem področju za zagotavljanje najvišje možne strokovnosti na področju zdravstvene nege zdravega in bolnega človeka.

Viri in literatura:

Arhivski viri:

Arhiv uršulinskega samostana v Ljubljani (AULj), VIII/28, Kronika uršulinskega samostana v Ljubljani od 1932–1937 in od 1944–1948, t. e. 40.

SI_ZAL_LJU/0728 Šola za medicinske sestre v Ljubljani. [Http://www.siranet.si/detail.aspx?ID=86595](http://www.siranet.si/detail.aspx?ID=86595)

Spletni viri:

[Https://www.zbornica-zveza.si/o-zbornici-zvezi/6136-2/](https://www.zbornica-zveza.si/o-zbornici-zvezi/6136-2/) (pridobljeno 23. 2. 2022)

[Https://www.zbornica-zveza.si/o-zbornici-zvezi/](https://www.zbornica-zveza.si/o-zbornici-zvezi/) (pridobljeno 27. 2. 2022).

[Https://www.zf.uni-lj.si/si/predstavitev/o-fakulteti/zgodovina](https://www.zf.uni-lj.si/si/predstavitev/o-fakulteti/zgodovina) (pridobljeno 28. 2. 2022)

[Https://www.zf.uni-lj.si/si/studenti/studijski-programi](https://www.zf.uni-lj.si/si/studenti/studijski-programi) (pridobljeno 28. 2. 2022)

38 [Https://szslj.si/programi/zdravstvena-nega/](https://szslj.si/programi/zdravstvena-nega/) (pridobljeno 4. 3. 2022).

39 [Https://szslj.splet.arnes.si/files/delightful-downloads/2021/09/2021-22 Bilten.pdf](https://szslj.splet.arnes.si/files/delightful-downloads/2021/09/2021-22%20Bilten.pdf) (pridobljeno 4. 3. 2022).

40 [Https://issuu.com/szslj.sola/docs/2021-feti](https://issuu.com/szslj.sola/docs/2021-feti) (pridobljeno 4. 3. 2022).

<https://www.dijaskidom-poljane.si/28/zgodba-dijaskega-doma-poljane.html>
(pridobljeno 3. 3. 2022)
<https://szslj.si/programi/zdravstvena-nega/> (pridobljeno 4. 3. 2022).
<https://szslj.splet.arnes.si/files/delightful-downloads/2021/09/2021-22> Bilten.
pdf (pridobljeno 4. 3. 2022).
<https://issuu.com/szslj.sola/docs/2021-feti> (pridobljeno 4. 3. 2022).
<https://www.fzab.si/blog/2021/11/25/fzab-zasnovala-prisego-za-diplomante-studijskega-programa-fizioterapija-vs/> (pridobljeno 20. 3. 2022).

Literatura:

- Anica Toni - Gradišek, Naša prva medicinska sestra Angela Boškin in ustanovitve sestrške šole pri nas, Šola za sestre, zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753–1992 (ur. Branko Šuštar), Ljubljana 1992, str. 33.)
- Anica Toni - Gradišek, Od šole za otroške negovalke do Srednje zdravstvene šole v Ljubljani, Šola za sestre, zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753–1992 (ur. Branko Šuštar), Ljubljana 1992, str. 65–80.
- Anica Toni - Gradišek, Babiška šola v Ljubljani, Šola za sestre, zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753–1992 (ur. Branko Šuštar), Ljubljana 1992, str. 21–30)
- Anica Toni - Gradišek, Šola za medicinske sestre v Ljubljani, Šola za sestre, zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753–1992 (ur. Branko Šuštar), Ljubljana 1992, str. 57–64.)
- Marija Zaletel, Zdravstvena nega: ob 50-letnici izobraževanja iz zdravstvene nege, Obzornik zdravstvene nege: strokovno glasilo Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, letnik. 39, št. 1 (2005), str. 5–10.
- Branko Šuštar, Zgodovinski izviri razvoja zdravstvenega šolstva na slovenskem ali o šolanju medicinskih sester in babic skozi čas 1753–1960. Ljubljana, 9. kongres zdravstvene in babiške nege Slovenije, Moč za spremembe – medicinske sestre in babice smo v prvih vrstah zdravstvenega sistema (ur. Klemenc, Majcen Dvoršak, Štemberger Kolnik, Ljubljana 2013, str. 10–22.
- Bernard Papež, Zgodovina izobraževanja medicinskih sester na slovenskih tleh, Kranj 2011, str. 22. Diplomsko delo.
- Darinka Klemenc, Znanje je naša moč, 10 let Srednje zdravstvene šole Ljubljana, Iz preteklosti v sedanjost in prihodnost. (ur. Vera Orešnik), Ljubljana, 2008, str. 4.
- Irena Keršič, Darinka Klemenc, Ustanovitev strokovne organizacije, njena poimenovanja in preimenovanja v Negovanje dediščine skozi devet desetletij – organizirano delovanje medicinskih sester na Slovenskem. Ljubljana, Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, 2017, str. 30–31.
- Zgodovinski pregled razvoja srednje zdravstvene šole, Iz preteklosti v sedanjost in prihodnost, spominski zbornik ob 20-letnici Srednje zdravstvene šole Ljubljana (ur. Lidija Butina in Lucija Mejač Petek), Ljubljana, 2017, str. 29–31.
- Milojka Magajne, Medicinske sestre skozi čas, Razstava o zgodovini zdravstvene nege, Glasnik Slovenskega etnološkega društva, letnik 51, 2011, številka 3/4, str. 116–117.

- Marjeta Berkopec, Bolničar Alojz Željko, Utrip (ur. Monika Ažman, Ksenija Pirš in sodelavci), Ljubljana 2019. str. 38–40.
- Marjeta Berkopec, Irena Keršič, Zamolčana zgodovina slovenske zdravstvene nege, Utrip (ur. Monika Ažman, Ksenija Pirš in sodelavci), Ljubljana 2021, str. 22–27.
- Slavica Navinšek, Srednja zdravstvena šola v Ljubljani, Šola za sestre, zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753–1992 (ur. Branko Šuštar), Ljubljana 1992, str. 105–108).

Povzetek

Šole za medicinske sestre so od leta 1923 do leta 2022 usposobile na tisoče dijakinj in dijakov za varno in strokovno delo z bolniki pod različnimi nazivi šol in pod različnimi nazivi poklicev. Z vsakim obdobjem so se strokovni programi teoretično in praktično razvijali ter dopolnjevali v skladu s potrebami bolnikov za vestno, odgovorno in strokovno poslanstvo. V poklicu od začetka ni bilo nobenega moškega, danes pa je v poklicu medicinske sestre izjemno visoko število moških, in sicer okoli 15 odstotkov. Člani tima zdravstvene nege se morajo nenehno strokovno teoretično in praktično izpopolnjevati, spremljati nove smernice, ker lahko le tako zagotavljajo najvišji nivo zdravstvene oskrbe. V Sloveniji je poklic medicinske sestre ugleden in cenjen. Članu tima zdravstvene nege je v veliko osebno zadovoljstvo, ko s svojim profesionalnim delom pripomore k izboljšanju zdravstvenega stanja bolnika pri čim bolj samostojnem življenju.